

ДАРЫЙ ЧАЙЛАДЫР

Нийтийн корум-чурум үеэр, хулгайнаар, араглаар, социалист нийт чуртлагын дүрмийн хажьд чорунтар-биле демисэл чорунтар хой-нигийн киржилгээний зууг. Анаа млангы эки тура уушчу дружиналарын, эш хуу сударын, профилактика чөвүлдерин ажлы хэсүү чери эвээр. Соолу үеде млангы эки тура уушчу дружиналарын кижигчириний саму өвү, ажил-чорудулазы боскуз-биле идерлэжэ.

Самагалдай суурда уушчу дружина штавынын ажлын манаа бижисседим. Сууриун чамды албан организацйи коллективтерин дружиниктер нийтийн корум-чурум дамгалары-биле эолчегил дежурийлаашкыннычче график эугаар унуу турар. Оларга орук-тудуг учасогунун, коммунал ажил-агый черини беша оон-даа эске коллективтерин дружиниктерни хамаринтарш болур. Оон-биле тергелештир суурга дежурийлар графини үрел, эолчегил дежурийлаашкынче үмөйи

баар коллективтер бар. Чижээ-ээр, Самагалдай № 1070 КМК-нын дружиниктер чаргык чыл дургузуна чангыс-даа катан дежурийлаашкынче үмөи. Илал ажил-агый черини, райпо коллективини болш оон-даа эске чамдык албан организацйиларын ууруткуллары, ина партия организацйиларын секретарьлары, комсомол организацйилары дружиниктерин ажилычче кичэнтэй салбай, ону ийги чегрелди айтыры кылдыр көрүп турары канчап-даа таарышпа. Албан организацйиларын дружиниктерини конкак ажилычын кол чыдагааны суурда эки тура уушчу дружина штавынын алам-чорудулазын үеини негелдээнче чедир тургуспа-нында. Бо чамды эркен ай-ларында штаб боску калдыг-даа ажил чорутуулаа дие чаштыр боско деп болза-дур мөн. Штабын командир-лери эркен чаргык чылда бе-зин үш кизи содушкы. Ко-мандирин солчуп-ла турар, ынчада-даа херек кырында

кылдгын ажил чок. Нийти-нин корум-чурум үрөөр үү-гедиглери болдурбас талазы-биле чурттакчы чонун орту-зунга кижигилде ажилы чор-ударына дружиниктерини каржылгези зууг. Иччангаи оларын ажилынын дээштин чегин амыр чугула. Илал болганда суурда эки тура уушчу дружинанын ажилын кижигил амыр-биле тус-тус коллективтер, хой-ниги ор-ганизацйилар оон ажилына бот-тут дузаны чедир, арга-сү-мени берин, калы ажилдар алаар. Бир эвес шугуус бир деминг калы ажилдар болу-вуса, дружиниктерини ажил-ны экижи, суурувуса нийти-нин корум-чурум үрөөр кижигилери саму эвээжээр дээр-зунге чигангы турбас.

Хайгаарашкынче үнүп турар дружиниктерини ажилында четпестер ах-даа бар. Оларын чаргыклары чугаа кудумчуга эолдик чоран кижилер турар-ры-биле кылгааралын турар. Дежурийлаан турар үезинде куумчу шимчешкынни чур-уму, үчөгтэ турар назм чет-

Улуг Октябрын 60 чыл оон телептиг утиууру дээш чарыш Мосвианыч Владимир Илал атыг электромеханиктиг заводунда калбары турар. Бо чылдың алаы айынын пазнылан артыкча яны-буру электротех-никтиг продукцияны 700 муң ажыг рубль түңге ундурган. Ийи чылдың онаалазын 1977 чылдың ноябрь 7-ге чедир күүседирин заводтун чус-чус ажилчылары ду-лазган.

ЧУРУКТА: № 13 цехтин элпечилери коммунист куш-ажылдың шалпычылары Н. Новожилов (солгай талазында) биле Б. Чесноков олар 100 киловатт амыг кичулуг элпери шимчешкынни элпел турары.

В. МАСТОНОВТУҢ фотозу.

Август 15 - Индияның хамаарышпас чорунун хуну

ХАМААРЫШПАС ЧОРУКТУҢ 30 ЧЫЛЫ

Бо чылды Индияга чашкын хой болган. Индийжилер чашкын чылды аас-көжигил чылды дикери таварыла эвес, чүрө дээ тарачыларын эвек дүжүт азыр идегели тогум-па мыда. Индий социалистерин санаашкын-биле азыра, бо чылды рекордтуг - 122 миллион тоно тарааны аш болур арга тургузуга.

Ургүчүзүндүг чашкыннар Индияны хамаарышпас чорунун август 15-ге болур байрадалыга шаптыктавас. Даярта миллион-миллион индийжилер Кызыл фортка чыгыр, национал тукут Лакор экивиши кырылга көдүрөригө киркир. Баштайгы тукут хамаарышпас Индияны бирги Премьер-Министр Джавахар-лаал Неру 1947 чылда көдүрүп болган.

Бо чылды чуртка политиктиг удуг оскерилге болган. Март айда эркен бугу ийги солдуданын түнелдизде эркен чаргырага джанага парти дээр партиа келген, а индий национал конгресс партианын төлөөкчилери топ парламенти-ге оппозицияны элген.

«Вистия чуртувуска кандыг-даа оскерилге болза август 15-тиг хуну бугу ийди улуска, политиктиг бугу партиаларга мдыктыг хун бооп артар» деп джанага партини чигине секретары Мадху Лимабо биске чутаалаан.

Август 15-бугу улустун байрадалынын хуну. Иччала-даа бисте угаан-болзадары-мыс оон хунге - Азияны, Африканы болган Латин Америка чурттарынын коллозалды дараалдан хоолтанг улустарыга орукут айтан бергени Октябрын социалист Улуг революциянын тилезин хуну-нүвө спикерин. Россияга тилезин революция Индияны патриоттуг хой-болзадыг ажилдачыларынга кайгычын улуг салдарын чедирген, дараалдан хосталарыны оруун айтыган болган национал-хосталгын шимчешкынни көдүрүшүчү болдурган.

Дем университетинин студентини Сулал Сетхи биске мында дээ: «30 чыл иштинде хамаарышпас чурттан келди-вас. Индий национал конгресс партиа эрге-чаргырага турган, социализмны тургузар, ялыч-туремни, бижик-билги билбес чорутуу, ажил чок чорутуу уушчулар деп аавашкынды хуусетин. Джанага партиа бугу чылды алаашкыларын кылды эрге-чаргырага келген. Бо партиа үш айтырыларын хуу секторун ажилтан, шипти-пирларын болдо турар. Ош шын орук бе, иччаш?»

Чаа чазак көдө ажил-агый-га болган үлестиге хуу секторун калбарын, даштыкы на-пантады хараа тудуу, парла-ментиле-даа, парлагалда-даа, студент аудиторияда-даа улуг мургылааларын болдургу турар. Оон-биле башкычымыс джанага партини чамдык удуруткуллары беин көлпө-рөшпей турар. Ол партианын даргазы Чандра Шекхар, чигине секретары Мадху Лимабо олар чурттан экономиканы

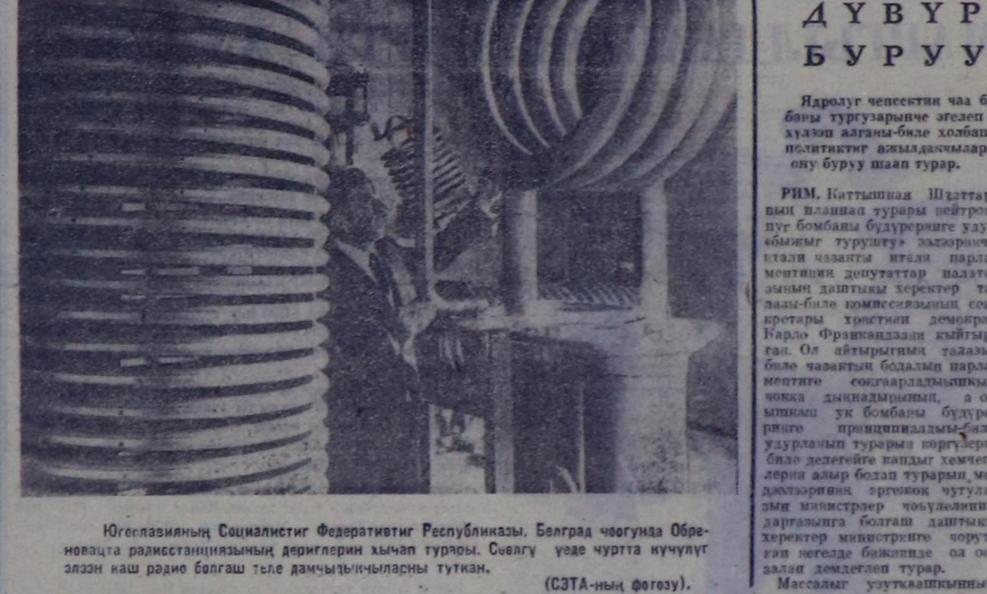
АКЫ-ДУҢМА НАЙЫРАЛДЫҢ БАЙДАЛЫНГА

СОФИЯ. (СЭТА). СЭКП ТК-ны Чыгыш секретары, СССР-нин Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы Л. И. Брежневти БКП ТК-ның Бирги секретары, БУР-нун Кургане чову-делдини Даргазы Т. Живков-биле Крымга болган найыралдыг учурашкыны бижыгыла турар болгар-совет найыралдын баш бир байланышкын болган деп. «Работническо дело» солун бижээ. Улуг Октябрын 60 чыл оонун чамдыг-даа, Октябрын бугу делегейге тогулуг учур-дузаны, дашкылашкын төрөлгөтинин тайбык, чонтуг келер үеде шимчешкынни СЭКП-ниң болган СССР-ни алашгардын ролю оша күшүгү-биле илереп турар үеде болган-биле ол учурашкынын оша учур-дузаны болур турар.

Делегей байдалы үлестиринде, делегей аренамыга калды дугурушкын хөдөйшкынчере үлестириниң бугу чамдыг эвес СЭКП биле БКП-ниң, СССР биле БУР-нун аразында

туруп турар дээрин Крымга учурашкыны көргүскөн. Крымга беша үезинде делегейни коммунист болган ажилын шимчешкынниң айтырыларын чугааланган, хостуг, демократ болган хамаарышпас хөжүкүдэ дашкы улустарын демиселде оок ошуп турар ролю демиселдеги, империалист болган антикоммунист күштерини элестеткен, кейжонини делегейге коммунист болган ажилын шимчешкынниң чамдыг эвес улам үдүй бижыгыларын лөгөп турар деп. «Работническо дело» бижээ.

Л. И. Брежнев биле Т. Живковтун аразында учурашкыны СЭКП биле БКП-ниң, СССР биле Болгарияны аразында акы-дуңма найыралдыг чаа көргүзү болган деп, солун ошалай демиселде. Ук учурашкынын делегейни коммунист баш ажилын шимчешкынни бижыгыларынга, дашкылашкын бугу күштерини сыры каттыштырылыга, тайбынын

Югославияның Социалист Федеративг Республикасы, Белград чоогунда Обреновац радистанцияның дегилгери хычан турары. Соолу үеде чуртта күчүлүг элээн каш радио болган теле дамчыдычылысны туткан. (СЭТА-ның фотозу).

хөроонд түнелдизинге салышкын болган. Аны-дунма партиаларын болган күрөөлөрүк удуруткул-дарыны хой талазыг баш ийи талазыг учурашкынына-ры улуг учур-дузаны болур турар. Ол учурашкынына-ра социалист тургузушкунун тоо-тоо угаанышкыны-ны тодарагайлап, амыдралды бугу-ле талааларыга соци-алист күрөөлөрүн хөдөйшкынниң дугурушкынга программазын ажилдан кылган турар. Социалист чурт-таны партиа болган күрөө удуруткуллары-биле эш Л. И. Брежневти учурашкынына социалист деп каттыш-тырылашкын чурттарыны чамдыг эвес бижыгыларын, оларын калы ажилдашкын алаашкынча келер-гей таарышкын солдарын чедирги турар.

Крым учурашкынынарыны учур-дузаны тайбык бол-ган депилге дээш улустарын демократиче Советтерин улуг туртууна төлүгү ролю, делегейни коммунист бол-ган ажилын шимчешкынни улам ийи бижыгыларын, тайбынын баша демократияны күштерини бугураарааш-кыны хөжүкүдизинге оон солдары тодарагайлап турар деп, «Работническо дело» түнелдизде айткан.

ДУВҮРЭЭЗИН БОЛГАШ БУРУУ ШАВЫШКЫН

Ядролуг ченектин чаа бир яны хевирин - нейтронуг бомбаны тургузарычче эгелел кере дээ шиптирини АКШ-га хулап алганы-биле холбаштыр алам-бүрү чурттарыны өскү политиктиг ажилдачылары дувүрээзин илергейел баа ошупуруу шаан турар.

РИМ. Каттышпа Штаттар-нын планна турары нейтронуг бомбаны бугүрүнчү уду-рушкын туртуу» элестире илаи чазатта илаи парла-ментини допугаттар палата-нын даштыкы херектер та-лазы-биле комсомолуны сек-ретары христиан демократ Карло Франкандоно кыйгыр-ган. Ол айтырыгын талазы-биле канаттан болган парла-ментке солгааралышкын чонка динчелдизин, а ол-рыны чорудулашкын шап-тыктар дээ делегей импери-алистини турары көргү-дө-биле делегейге калды хөмөт-лөргө азыр болза турарын, ме-диаторларын эркен чугула-ды министрлер човушкын даргазы болган дашкын херектер министрине корут-кан негедэ бижыгыла ош-салай демиселде турар. Мессалыг уушкынынын ченектин чаа бир яны хевирин бугүрүр чорук ченекле-нишкынни эилде бугүрү-рүн күшөлдөрүнчү чедир, ядролуг чорудулашкын шипти уперини аймылы угагыт-тур деп, К. Франкандоно шим-чешкын-биле салдыгырды.

КАН. АКШ-ка нейтронуг бомбаны бугүрүр чорук ченек-лешишкынни эилде бугүрү-рүн күшөлдөрүнчү чедир, ядролуг чорудулашкын шап-тыктар дээ делегей импери-алистини турары көргү-дө-биле делегейге калды хөмөт-лөргө азыр болза турарын, ме-диаторларын эркен чугула-ды министрлер човушкын даргазы болган дашкын херектер министрине корут-кан негедэ бижыгыла ош-салай демиселде турар. Мессалыг уушкынынын ченектин чаа бир яны хевирин бугүрүр чорук ченекле-нишкынни эилде бугүрү-рүн күшөлдөрүнчү чедир, ядролуг чорудулашкын шипти уперини аймылы угагыт-тур деп, ош ошалай демиселде турар.

АНКАРА. Нейтронуг бом-баны тургузарычче эгелел кере дээ АКШ-тың аразыны шиптириниң хамды-биле ду-вүрээзин Турцияны өскү по-литиктиг ажилдачымы, бугу чамдында сенатор Ахмет Йылдыз илергейген. Ан ба-жынынын шиптирини мыралы кара турганда чорук бол-ган турар болган тайбын аны-кылды бугу күштерин ула-ту-биле дувүрүшүрүр. Ченек-тин дувүрүшүрүр чедир алыр-дош күшөйлөшкынниң дел-сиз бугу делегейге чорудуу турарынын үезинде илал шиптирини хулап алган-дыр. (СЭТА).

Даштыкы фельетон

Форт-Блудка болган боолаашкын

Бир эвес генерал Эйморленд майор Томкинсти бос-лап калган болза, делегей тө-көлдүг шипыны дугалын даш-кыла-чур дашкына артан тур-гар ийи.

Шак бо, даштыкы-биле бо-дарга, херелде тогу Форт-Блудка, шергины техниктиг радеке неэзэ сууржуп турар Милитинде болган чүе-дир. Томкин ош хун ашч-чөм кы-дыр төргө шымап-ла дежур-кылаан турган болган арти-шок деп үнүштен кылган чөм беша апарды деп айтырар дээш чедир келген турган.

Генерал Эйморленд чөмө мичаш даштыкы өскөртө мыак эвес турган. Оон учу-рунда майорун ол келерге интеллигентини кылдыр сагып-дырган «артишок» деп сөзү дөш кон кылган деп, улус баштай мичаар болан калы чүе дир.

— Чок калган кыдыс боор — деп, генерал чыдаалаан — Мен ош резина келген чор-уду дээш чок кылган кал-дым.

Берий болган өгөшүн дай-нышкын хөжүгү, ам үт-түлдүрүн турар апарган хө-вөсө бомба октаарыны ав-тору Дюон Эйморленд баша катан национал маалыр болу-берген. Ол бугу-ле эске меде-альна содуларын бирги адмиралдын үндүр кылган-ды. Херек үдүгеткен чөмө-рүшкү көзүдүгү туртуган нар-котиш сандыгылары, хөмөлдө-кылганы илереттерге поли-ция дүжүмүтерин, нейтронуг бомба бугүрүнни ажилдаш-тырар дээш турушкан сенато-рлар мыралы ийи хун шипти-ни содуларын соолу арна-ларыга бораланын сыдыр

ле калы мликтеп ойнап тур-ганы далай суугу босөйи-диз генерал үнү келген бол-ган мөңгү дөмүр-хуунучка соодун калы бир шма шам-пан аразыны калы илерейне репортэру чалаан.

— Ийе, мен ош резина кел-женин дөш чөм кылган калы кысы мөн — деп, генерал, жур-налисте огулуг тонтан көрбү-шкан, балдыган калы.

Ийи болуун аксында чүе-да чок кылдыр көстүр дээш резинаны дашкы адыг бугу-дү чажыры олурган. Ылашым-гы генерал шипын оон ха-лааччо сан дор шыгаланган арнаын бадтынар дөш ол алам-кышырыга бөкөн олур-ган. Шипын аксы ток даш-тын ушта халаан, а Нак аш-сында келген чоран түвезин сыра калкан.

Кал-шопик кара-бик де-вискозиде дилалды шокар-дыг нос-азырын алашкын ийи-кыны аразында болган бугу-дүжүмүшкү чамды чугулашкын түнелдизде «Нью-Йорк дайс» солуга мындай чүдү үнү келген:

«Вашингтон, 60 чылдарын орта үезинде совет разведка-ны агентишери «Гризли» ком-панинни заводтарына кел-жээр резина бугүрүнчү компютер техниканын несте-редин шипгедир талазы-биле човуел хуралдарга чедир кээп турар апарган.

Орустар компютерини бо-лобаарадылаа уадурушине ажиллаар күчүлүг хире бо-лганнар. Ылашымчы америк разведканын спецнастиери ортан улам-на бак бразыл чамдык тывар деп турган: электронуг шипыныг систо-мазын компютертер-биле де-

негжэрини хорун каан бис!»

Бугу АКШ-тан резина кел-жери чоруду чамды-даа күрөө албан-лаакыны аам сура-дып билесемшин көрүп ты-пач дээрин генерал меңо-уугаанын чутаалады. «Баш-те резинаны чугаа элэди бичи-р улурлар, негээр, футболчулар болган дегин салды-кылары келген чорудуу билдириер чугаа оок. Шипан, АКШ-ка чедир каан турар орустар ба-за негээр. Олар башти Наци-онал ажил чок чорук агенти-ликтиги бугулуруу келат-тар дөш ош негжэрин. Шер-гит бистер командылаа өс-төшкын, серкантилаа эге-лэди, бугу-ле кижилериниң резина кижилерини хорун каан бис. Солдат бо талазы-биле биске аймыл чок. Оон үнүү канчаар болан турары, «Илай-бо» журналы амык көрүп оон ошалай каан туубузе койган турары чөмө билди-тир».

Генерал Эйморленд майор Томкинсти чүе боолаан ка-ауны дээрин меңо билдири-арды:

— Иччала-даа, генерал — дөш, мен оон айтырдым. — Баштайгы удаагыда гаштык-те-биле кылгааралыны каан болбас турган ирга бе? Азы ош Мурину Көрейге шергит албаны эрттирер кылдыр чорудушун хөжөкү турган деп бе?

— Канчан-даа хөжөкү — деп, Дюон Эйморленд чутаалады. — Талыг-ла ош үеде бисте келдиз-биле орус сутуктук ушуп эртин чыткан болбаамы-на!»

